Robert Anderson, Stockholm

Minevikus Kremli rünnakute all kannatanud Balti riigid on kutsunud Euroopa Liitu üles peatama jõupingutused Venemaaga suhete tihendamiseks pärast sissetungi Gruusiasse.

“Me peame oma poliitika üle vaatama. Kas me saame partneriks pidada riiki, kes niimoodi käitub?” küsis Eesti president Toomas Hendrik Ilves ühes intervjuus. Ta lisas: “On aeg lõpetada pea liiva alla peitmine.”

Läti, Leedu, Eesti ja Poola presidendid tegid nädala lõpul ühise avalduse, hoiatades, et konflikt Gruusias on NATO ja ELi usaldusväärsuse lakmustest.

Venemaa saadik Lätis hoiatas seejärel, et need riigid maksavad oma suhtumise eest. “Nii tõsistes asjades ei tohi kiirustada, sest nii võidakse teha suuri vigu, mille eest tuleb hiljem maksta,” ütles Aleksandr Vešnjakov esmaspäeval uudisteagentuurile Baltic News Service.

Balti riigid võitlesid Venemaalt välja oma iseseisvuse 1990. aastate algul ja on taasiseseisvumisest peale pidanud sageli taluma Venemaa sekkumist.

Pärast seda, kui Eesti viis eelmisel aastal teise kohta nõukogudeaegse sõjamälestusmärgi, takistas Venemaa liiklust piiril ning natsionalistid ründasid Eesti saatkonda Moskvas ja käivitasid riiklike ja eraõiguslike asutuste vastu küberrünnakute laine. Nüüd kannatab Gruusia samalaadsete võrgurünnakute all ja Eesti on saatnud Gruusiale nõu andma kaks eksperti.

Balti riikide juhid usuvad, et nende seisukohti tõendab Venemaa rünnak Gruusia vastu, ja loodavad, et ELi välisministrid jagavad kolmapäevasel kohtumisel nende karmi hinnangut.

“Mis tahes riigil on väga raske asuda ELi ja Venemaa vaheliste suhete osas samale seisukohale nagu varem,” ütles president Ilves. “Venemaa käitumine on olnud nii jõletu, et me ei saa enam oma silmi sulgeda.”

President Ilves ütles, et tegemist ei ole Venemaa vastu suunatud koalitsiooniga, nagu kardavad mõned ELi liikmesriigid (näiteks Itaalia), rõhutades: “Tekkiv koalitsioon on demokraatiat ja õigusriiki pooldav koalitsioon.”

Balti riikide ja Poola presidendid nõuavad, et vaadataks üle uus kavandatav Venemaa ja ELi vaheline partnerlus- ja koostööleping ning peatataks ELi ja Venemaa vaheliste viisapiirangute lihtsustamise kava.

Presidendid süüdistavad Moskvat viisalihtsustusprogrammi miinimumnõuete täitmata jätmises ja selle skeemi kuritarvitamises Lõuna-Osseetias.

“Viisalihtsustuspoliitika on osaliselt süüdi selles, mis toimus Gruusias,” ütles president Ilves, viidates sellele, et Venemaa väljastas separatistliku piirkonna elanikele oma passe, andes neile grusiinidega võrreldes lihtsama sissepääsu ELi, ja seejärel kasutas Venemaa kodanike olemasolu oma sissetungi õigustamiseks.

Samuti kritiseerivad presidendid NATOt, kes ei andnud selle aasta algul Gruusiale liitumise ajakava: “Me tunneme kahetsust selle üle, et Gruusiale NATO liikmelisuse tegevuskava andmata jätmist tõlgendati rohelise tulena agressiooniks selles piirkonnas,” öeldakse presidentide avalduses.

Viide inglisekeelsele originaalartiklile Financial Times'i veebilehel